

ת"פ 1197/03 - מדינת ישראל נגד מיכאל צפרוב

בית משפט השלום בתל אביב - יפו
ת"פ 1197-03 מדינת ישראל נ' צפרוב(עציר)

לפני כב' השופטת נעה תבור, סגנית הנשיא
המאשימה מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד עופרה קרמני
נגד

הנאשם מיכאל צפרוב (עציר)
ע"י ב"כ עו"ד מיקי חובה

גזר - דין

כללי והשתלשלות העניינים

1. בתאריך **19/1/2004**, הורשע הנאשם על פי הודאתו ובמסגרת הסדר טיעון בפני כב' השופטת דניאלה שריזלי בשתי עבירות של **גניבה בידי מורשה** לפי סעיף 393 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן- "**החוק**"), **והוצאת שיק ללא כיסוי** לפי סעיף 432 לחוק.
כתב האישום אוחד שני אישומים המפרטים כיצד בוצעו העבירות על ידי הנאשם בעת שהיה עורך-דין וניהל משרד ברחוב רוטשילד בתל אביב.
2. האישום הראשון - בשנת 1996 נרצח יהושע שעשע ז"ל והותיר שני ילדים. הנאשם מונה על ידי בית המשפט המחוזי כמנהל עזבון המנוח ובמסגרת תפקידו כעורך דין החזיק עבור ילדיו היתומים בנאמנות את כספי ביטוח החיים של אביהם בסך 1,276,764 ₪.
3. על פי החלטת בית משפט המחוזי ובמסגרת תפקידו כמנהל עזבון, היה אמור הנאשם לפתוח חשבון נאמנות עבור בנימין ויפה שעשע - ילדיו ויורשיו היחידים של המנוח. הילדים אותה עת היו בשנות העשרה לחייהם. הנאשם הפקיד בחשבון הנאמנות את כספי ביטוח החיים של המנוח בסך 1,031,226 ₪.
4. במועדים שונים, מיום 31.12.96 ועד 4.7.97, העביר הנאשם סכומי כסף גדולים מחשבון הנאמנות לחשבונותיו הפרטיים בבנקים שונים והשתמש בהם לצרכיו האישיים עד שביום 4.7.97 סגר את החשבון.
5. ביום 29.10.17 קיבל הנאשם במסגרת עיסוקו כנאמן וכמנהל עזבון המנוח סכום נוסף של 243,680 ₪ מחברת ביטוח ציון. הכסף הופקד בחשבון בנק ומשם גנב הנאשם את הכסף על ידי משיכות של עשרות אלפי שקלים מהחשבון והעברתם לחשבונותיו הפרטיים בבנקים שונים.
6. בתאריך 10.5.99 נמכרה דירת המנוח בתמורה ל- 92,500 \$. הסכום הועבר לנאשם במסגרת תפקידו

והיה אמור להיות מחולק על ידו בין שלושת אחיו של המנוח ושני ילדיו. הנאשם קיבל לידי את כספי המכירה אך לא הפקיד אותם בחשבון נאמנות אלא גנב אותם. לאחר שאחיו של המנוח התלונן העביר לו סך \$ 2,500 אך את חלקם של היתומים בסך \$ 25,000 גנב ולא העביר להם דבר.

7. באופן זה, גנב הנאשם כספי ביטוח חיים של המנוח בסכום של **1,276,764 ₪**, וכן את התמורה על הדירה בסך של **כ- 90,000 דולר**.

8. האישום השני - הנאשם ייצג את גב' בלהה ילין ילידת 1910, שהתגוררה בשכירות מוגנת. בתאריך 24.3.98 נערך הסכם בין בלהה לבין משכירי הדירה בדבר סיום יחסי השכירות המוגנת בתמורה לסך \$ 90,000. הנאשם היה ידיד משפחה ותיק בנוסף להיותו מייצג של בלהה וקיבל לידי למשמורת חלק מכספי התמורה. הכסף היה אמור להיות מופקד על ידי הנאשם בחשבון נאמנות שישא ריבית והצמדה ואשר מתוכו יועבר כסף לשימוש שוטף של בלהה. הנאשם לא הפקיד את הכסף בחשבון נאמנות אלא בחשבון הפעיל. הנאשם שילם עבור הוצאות של בלהה סך \$ 19,857 אך היתרה השייכת לה בסך \$ 55,342 נותרה בידי. מתחילת שנת 1999 גנב את הכסף והעבירו לחשבונותיו והשתמש בו לצרכיו הפרטיים. בחודש ספטמבר 1999 הפסיק תשלומים לבלהה כליל, למרות דרישות חוזרות ונשנות של המשפחה. במאי 1999 משך הנאשם שיק מחשבון בסך 292,875 ₪ לטובת ביתה של בלהה (המתלוננת) ביועו שהוטל עיקול על החשבון והשיק לא יכוד. פניות המתלוננת לנאשם זכו להתעלמות או נענו בהבטחות שווא ובתירוצים.

המתלוננת הגישה תביעה כנגד הנאשם (תיק אזרחי 89664/00) וביום 30.11.00 ניתן פסק דין נגד הנאשם לפיו חויב לשלם למתלוננת סך של **218,828 ₪** בצירוף הוצאות והפרשי הצמדה וריבית. הנאשם מעולם לא החזיר למתלוננת את הכסף ואף גרם לה נזקים נוספים, שכן נאלצה לממן מכספה את הוצאותיה החודשיות של אמה.

9. בשנת 2004 הוצג בבית המשפט הסדר טיעון שעל פיו לאחר פיצוי המתלוננים בכל הסכום הנזכר בכתב האישום, יעתרו הצדדים במשותף לעונש של 6 חודשי מאסר בדרך של עבודות שירות, מאסר על תנאי וקנס. עוד הוסכם כי אם לא יעמוד הנאשם בהסדר, יטענו הצדדים באופן חופשי.

10. הדיון נדחה ליום 4/5/2004 לצורך שמיעת טיעונים לעונש. לאחר מכן נדחה שוב כדי לאפשר לנאשם לעמוד בתשלום הפיצוי. במועד הנדחה, 6/6/2004, לא התייצב הנאשם והוצא צו הבאה. בהמשך נדחו הדיונים שוב והכל כדי לאפשר לנאשם להפקיד את סכום הפיצוי. הפרקליטות התריעה כי אין בידה כתובת לזימון הנאשם שכן אינו רשום במשרד הפנים אך סנגורו הצהיר כי הזימון יהיה באמצעותו. ביום 9/9/2004, ניתן צו הבאה ללא שחרור לאחר שהנאשם לא התייצב לדיון ובתאריך 26/10/2004, לאחר שהנאשם לא התייצב פעם נוספת, וב"כ מסר כי נותק הקשר, הוטלה ההליך וניתן צו מעצר.

11. שנים רבות לא נמצא זכר לנאשם ואז לאחר שחלפו 15 שנים ובעקבות פעילות יעודית של המשטרה אותר ונעצר ביום 29/7/19. ההליך חודש.

12. ביום 18.11.19 התקיים גישור בין הצדדים לעניין העונש בפני כב' השופטת מעין בן ארי. במהלך דיון זה הגישה ב"כ המאשימה הצהרות נפגעי העבירה של המתלוננים (במ/1 ו-במ/2) ונשמעו עדויותיהם במסגרת ראיות לעונש. הן בתצהיריהם והן בעדותם בבית המשפט סיפרו השניים בכאב גדול על הנזק הממוני ובעיקר הנפשי שגרם להם הנאשם במעשיו. גב' שעשע תיארה את הפגיעה באמון בבני אדם בעקבות מעשי הנאשם.

מר שעשע הדגיש את חיי ההישרדות, המצב הכלכלי הקשה אליו הדרדרה המשפחה, העבודות שקיבל על עצמו כדי לנסות ולהתקיים והאובדן של לימודים וההשכלה לטובת קיום הישרדותי. המתלוננים ביקשו מבית המשפט שלא לגזור את עונשו של הנאשם על פי מידת הרחמים שלא היתה לו כלפיהם.

13. בפתח הדיון האחרון מיום 19.02.20 צירף הנאשם את התיק המתייחס להתחמקותו מאימת הדין, תוך שפעל למנוע מהמשטרה לאתרו על ידי כך שלא דיווח על מקום מגוריו (פל"א 330468-19). הנאשם הודה בעובדות אלה והורשע במסגרת הכרעת דין שניה בשיבוש הליכי משפט, עבירה לפי סעיף 244 לחוק העונשין.

טיעוני הצדדים

14. **ב"כ המאשימה** ביקשה בפתח טיעוניה לעונש צדק מאוחר עם המתלוננים. התובעת פירטה את מעשי הגזל של הנאשם בתקופת משבר ושפל בחיי המתלוננים ובעת שהיו קטינים. ב"כ המאשימה הדגישה שבמעשיו הותיר הנאשם את המתלוננים חסרי כל והרס את חייהם ופגע פגיעה אנושה ביכולתם לרכוש אמון באחרים. עוד התייחסה ב"כ המאשימה למעשי הגזל המתוארים באישום השני בהם גנב הנאשם מאישה קשישה כספים שקיבלה והכל תוך שימוש לרעה במעמדו כעורך דין שטיפל בעסקה למכירת זכויות שכירות מוגנת. ב"כ המאשימה טענה כי המעשים מקבלים משנה חומרה נוכח בריחתו של הנאשם מאימת הדין לאחר שהפר את הסדר הטיעון ולא החזיר דבר למתלוננים. באת כוח המאשימה התייחסה לכך שבמשך השנים הרבות לא הצליחה המשטרה לקבל מידע ממשפחתו של הנאשם אך כאשר בסופו של דבר אותר ונעצר התברר שהיה בקשר עם ילדיו ועם אמו ואף עבד במשרד עורכי דין. בעת קביעת מתחם הענישה ביקשה ב"כ המאשימה לקחת בחשבון את סכום הנזק הריאלי נכון להיום הכולל הצמדה וריבית שעומד על כ-5 מיליון ש"ח ולו חושבה הצמדה בלבד מגיע לסך 3 מיליון ש"ח. לאחר שפירטה את הערכים המוגנים והפנתה לפסיקה [במיוחד לזו שבת"פ (מחוזי -ת"א) 3918806-13 מדינת ישראל נ' מיכאל שר (29.01.17) - להלן: "עניין מיכאל שר"], עתרה ב"כ המאשימה למתחמי הענישה הבאים:

באישום הראשון בין 4 ל- 7 שנות מאסר. באישום השני בין 3 ל-5 שנות מאסר. בעבירת שיבוש הליכי משפט עתרה למתחם שנע בין מספר חודשי מאסר לבין 12 חודשי מאסר בפועל. התובעת התייחסה לתכנון העבירות ולמשך הזמן שבוצעו וכן לנזק המשמעותי שהסבו לנפגעים.

המאשימה זקפה לזכות הנאשם את עברו הנקי ואת הודאתו במיוחד לו. מנגד הדגישה הפגיעה בכל היבט בחיי המתלוננים מבלי לפצותם, הפגיעה בחלשים (יתומים קטינים וקשישה) ובריחת הנאשם מאימת הדין שהוכיחה העדר קבלת אחריות וחוסר חרטה קיצוני. באת כוח המאשימה התייחסה לכך שגם מאז שהנאשם נתפס ונעצר לא עשה דבר להפקדת סכום הנזק לטובת המתלוננים. כן הוסיפה שדירת אמו של הנאשם שהיתה אמורה לשמש מקור להשבת הכסף בעבר שימשה בסופו של דבר לתשלום עבור נושה אחר. בשים לב למכלול השיקולים לחומרה ועל מנת להחזיר למתלוננים את האמון במערכת אכיפת החוק, ביקשה ב"כ המאשימה למקם את עונשו של הנאשם ברף העליון בכל מתחם ולגזור עליו עונש כולל של 8 שנות מאסר בנוסף למאסר על תנאי וכן לחייבו בתשלום קנס משמעותי (וחלף הקנס מאסר) ותשלום פיצוי מקסימאלי.

15. **ב"כ הנאשם** ביקש בפתח טיעונו שלא לקחת בחשבון את חלוף הזמן לשם החמרה של נסיבות עבירות הגניבה בהן הודה לפני כ-15 שנים. הסנגור הדגיש הודאת הנאשם וקבלת האחריות לביצוע העבירות אשר

באה לידי ביטוי בהפקדת רישיון עריכת הדין שלו בידי לשכת עורכי הדין כבר במהלך החקירה וכשלוש שנים קודם להגשת כתב האישום. על מנת ללמוד על נסיבות ביצוע העבירות על ידי הנאשם הגיש את הודעתו של הנאשם בחקירה מיום 11.04.20 (ס/1) שם טען הנאשם שביצע את העבירות על רקע קשיים כלכליים ועסקת קרקעות כושלת מול אדם בשם הורמן. עיסקה זו לטענתו הובילה אותו להסתבכות ולחובות לשוק האפור והציבה אותו מול נושה בשם שאול ימין שמפניו חשש. לביסוס טענותיו הפנה הסנגור להודעתו של הורמן (ס/2), לתלונה שהגישה גרושתו של הנאשם משנת 2000 על אירוע אלימות ואיומים (ס/4) ולמזכר משטרי לפיו יש סיכון ממשי לחיי הנאשם (ס/5). לטענת הסנגור גם ירדתו של הנאשם למחתרת במשך 15 שנים נבעה מאותה הסתבכות ובשל החשש לפגיעה בחייו. הסנגור טען כי במשך שנות הבריחה חי הנאשם מהיד אל הפה, נטול רכוש וללא קשר עם בני משפחתו וילדיו עד לשנת 2015 אז הגיע להסדר עם שאול ימין בהתאם לפסק הדין (ס/3). כן הפנה הסנגור לכך שמטעמים אלו הגיעה המדינה בשעתו להסדר הטיעון עם הנאשם. הסנגור הוסיף שהנאשם החל לאחרונה בלימודי השקעות מתוך כוונה להשיב למתלוננים את כספם. באשר לעונשו של הנאשם ביקש הסנגור להתחשב במדיניות הענישה שהיתה מקובלת במועד מתן הכרעת הדין בשנת 2004 והפנה לפסיקה. כן טען שלא ניתן להתעלם מן העמדה העונשית המקורית של המדינה שהסתפקה במאסר בעבודות שירות לתקופה של 6 חודשים.

16. **הנאשם** הביע צער וחרטה על הפגיעה שפגע במתלוננים. לדבריו עד ביצוע העבירות היה שומר חוק ופעל לטובת החברה והסביבה. לדבריו עשה טעות חמורה כשהחליט לבצע את העבירות ומתוך הבנה זו החזיר ביוזמתו את רישיון עריכת הדין שלוש שנים לפני הגשת כתב האישום. לדבריו עשה כל שביכולתו לפצות את המתלוננים אולם נכשל נוכח הסתבכותו עם גורמים עברייניים ותחושתו כי הוא נס על חייו. הנאשם ביקש ליתן לו הזדמנות להשתקם על מנת שיוכל לעשות תיקון ולפצות את המתלוננים באמצעות כספים שיתקבלו כתוצאה ממכירת הדירה של אימו. כן סיפר על מצבו המדרדר במעצר.

דין והכרעה

17. נוכח מועד הרשעת הנאשם בשנת 2004, אין צורך לצעוד במתווה תיקון 113 לחוק העונשין, ואולם, ברי כי עקרונות **הענישה** שהותוו בתיקון, ראוי כי יהיו לנגד עיני בית המשפט וכזו היתה גם רוח טיעוני הצדדים.

18. בנוסף, יש מקום לציין כי עמדת המאשימה בעת הצגת הסדר הטיעון והרשעת הנאשם אז הודיעה על עתירה למאסר לתקופה של 6 חודשים שוב אינה על הפרק משום שהותנתה בהחזרת כספי הגנבה למתלוננים. עם זאת המתווה המקורי שהוצג יבוא בגדר "סל השיקולים" הנחוץ להכרעה.

19. במונחי תיקון 113 לחוק יש לבחון האם מעשי הנאשם מגלים אירוע אחד או מספר אירועים. על פי מבחן הקשר ההדוק, כפי שנקבע בע"פ 4910/13 ג'אבר נ' מדינת ישראל (29/10/2014) מקום שיש קשר ענייני הדוק בין העבירות וניתן להשקיף עליהן כעל מסכת עבריינית אחת ייחשבו אירוע אחד כמשמעותו בחוק העונשין. במקרה שלפני אין קירבה ואין קשר בין שני האישומים למעט סעיף העבירה. האישום הראשון עוסק בעבירות שבוצעו בשנים 1996-1997 והמשכן במאי שנת 1999. האישום השני כולו בשנת 1999. לא מדובר בתכנית עבריינית אחת נמשכת אלא בנאשם אחד שניקרו בדרכו שתי הזדמנויות שונות והוא ניצל כל אחת מהן, לפי מאפייניה כדי לגנוב כספי נאמנות לשימוש הפרטי. בין האירועים חלפו כשנתיים וחצי, נסיבות העברת

הכסף שונות, הקשרים עם הלקוחות שונים והתכנית העבריינית שונה- במקרה הראשון מונה כמנהל עזבון בהחלטת בית משפט ובשני זכה באמון כעורך דין וכידד המשפחה. בנוסף לכל אלו, מדובר בקורבנות שונים שאין כל קשר ביניהם גם לא בשירות שניתן להם וכמובן שהנזקים נפרדים לכל קורבן. חיבור המעשים לכלל סכום אחד לא יהיה תיאור מדויק של המציאות. לכך יש להוסיף את המובן מאליו והוא שעבירת השיבוש היא אירוע נפרד ומנותק משני האחרים (לקביעת מתחמים נפרדים בענין דומה ראו ת"פ (מח-חי) 31959-06-12 מדינת ישראל נ' מוחסן (20.11.13)).

הערכים המוגנים ונסיבות ביצוע העבירה

20. **הערכים המוגנים** בעבירה של גניבה בידי מורשה, הם בראש וראשונה האמון וחובת הנאמנות ומיד אחריו הפגיעה בקניין. המעילה באמון היא שמבחינה בין עבירת רכוש "רגילה" שפגיעתה העיקרית בזכות הקניין לבין אחותה המחמירה. הפגיעה החריפה באמון ובאינטרס ההסתמכות מוסיפה חומרה מעבר לפגיעה בקניין. לאלו מצטרפת פגיעה באמון הציבור ביחסו למי שקיבל תפקיד ואחריות מבתי המשפט באישום הראשון ופגיעה בציבור עורכי הדין באישום השני. מעילה באמון על ידי אדם אלו פונים בשעת משבר או בעיה היא ניצול קר לב של אדם בשעתו הקשה ומעשה שלא יעשה. אפוטרופוס שמונה על ידי בית המשפט ומעל, לא רק באמון בני המשפחה מעל, אלא גם באמונו של בית המשפט שהפקיד בידיו התפקיד לאחר שבטח ביושרו ובאמינותו. על חומרת העבירה ניתן ללמוד מהסנקציה הקבועה לצידה והיא שבע שנות מאסר כעונש מקסימלי. בע"פ 281/82 אבו חצירה נ' מדינת ישראל, פ"ד לז(3) 673 התייחס בית המשפט העליון לעונש הראוי לעבירה זו ופסק:

"מקובל עלינו, כי אדם שהורשע בביצוע עבירות כגון גניבה בידי מורשה, גניבה על-ידי נאמן, גניבה על-ידי מנהל וגניבה מאת מעביד, וכן עברין שחטא במעשי שחיתות בקבלת שלמונים או בנתינתם - אין לפטור את אלה מעונש מאסר בפועל. בעבירות אלה מתמצים ומשתלבים יחד גם שליחת יד ברכוש הזולת וגם מעילה באמון, אשר ניתן באנשים אלה על-ידי ציבור, שבטח ביושרם ובהגנותם. בהיות עבירות מעין אלה שכיחות, ומשום שפגיעתן בציבור הרחב קשה במיוחד, סבר המחוקק בקבעו את העונש המרבי וקבע בית-משפט זה בהלכותיו, כי ראויים מעשים מעין אלה לעונש חמור ומוחשי, כדי שיהא בהם להתריע על התנהגות נפסדת זו ולהרתיע עבריינים בכוח מלהיגרר למעשי עבירה שכאלה. אין בידי בית המשפט, ששומה עליו לתרום את תרומתו להכחדת התופעות הללו, אמצעי הולם יותר מאשר ענישה ממשית ומוחשית, שמאסר בפועל בין מרכיביה."

על החומרה הרבה במעשים אלה עמד בית המשפט העליון בשורה ארוכה של פסקי דין, כך לדוגמא צוין בע"פ 7090/06 פרידמן נ' מדינת ישראל (16/10/2007):

"המערער מעל באמונם של לקוחות אשר שכרו את שרותיו כעורך-דין, ובאחדים מהמקרים תוצאות מעשיו גרמו לאותם לקוחות תמימים נזקים קשים. אולם, לא רק את שמו הכתים המערער, אלא גם את שמו הטוב של ציבור שלם העושה מלאכתו נאמנה, הואיל ונשמת אפו של מקצוע עריכת הדין הוא האמון שהציבור נותן בו, והתנהגות מן הסוג בה חטא המערער, עלולה לערער אמון זה מן היסוד..". ראו גם הדברים שנאמרו בנושא זה בע"פ 10996/03 נרקיס

נ' מדינת ישראל (27/11/2006); ע"פ 755/10 חמדאן נ' מדינת ישראל (24/11/2010).

21. בע"פ 5115/12 מדינת ישראל נ' נילמן (מיום 10.06.13) נדון עניינה של עורכת דין ששימשה אפוסטרופסית של חסויים ומהם גנבה למעלה מ-7 מיליון שקלים. בית המשפט העליון קיבל את ערעור המדינה והחמיר את עונשה מ-7.5 שנות מאסר ל-9 שנות מאסר תוך שהתייחס לטיב העבירה ופסק:

"עיקר העיקרים בעינינו הוא מיהותם של הקרבנות, היות המערערת "גיבורה על חלשים", על מי שתפקידה היה להגן עליהם ולדאוג לרווחתם, שהם לא יכלו לדאוג לה בעצמם, ותחת זאת דאגה לכיסה.

...

כדי להרתיע מניצול חולשתו התהומית המובנית של החסוי על-ידי אפוסטרופוס, שתחת לדאוג לו הוא עושק אותו, ראינו להעלות את העונש, כדי להדליק אור מהבהב בפני כל אפוסטרופוס השוקל חלילה דרך נלוזה מסוג זה שפסעה בו המערערת."

22. עבירה של שיבוש הליכי משפט פוגעת בערכים מוגנים של שמירה על שלטון החוק והסדר הציבורי. איסור זה נועד להגן על טוהר ההליך ולהבטיח קיום מערכת תקינה של עשיית משפט צדק, הראויה לאמון הציבור (ראו ע"פ 8721/04 יחיעם אוחנה נ' מדינת ישראל (17.6.07)).

23. **מידת הפגיעה בערכים המוגנים** היא גבוהה ביותר בכל אחד משלושת האירועים. פגיעה בשני ילדים שזה עתה התייתמו מאביהם בנסיבות שקשה להעלות על הדעת טרגיות מהן, היא ניצול חסר רחמים של האמון שניתן בנאשם. לא מדובר באמון חסר בסיס אלא באמון שניתן על שום מקצועו ועל שום הענקת הסמכות על ידי בית המשפט. במקום לנהוג בכסף שהופקד בידיו בחרדת קודש על מנת להבטיח את עתידם של הילדים ואת הטיפול הנפשי שלו נזקקו, לקח אותו הנאשם למטרותיו. לא מדובר במעידה אלא בפעילות ממושכת חוזרת על עצמה לאורך שנים. לא מדובר במעשה אחד שנעשה ברגע של מצוקה אלא בהתנהלות שיטתית. לנאשם היו נקודות יציאה חוזרות ובאף אחת מהן לא חדל ממעשיו. לא רק שלקח כסף שהופקד בידיו בנאמנות אלא שמדובר בסכום רב מאד של כסף. מה שהיה בזמן ביצוע העבירות כמעט שני מיליון ₪ מגיע בערכים ריאליים היום לסכום של כ-4 מיליון ₪ (ועוד מיליון ₪ באישום השני). לא רק שמדובר בסכום גבוה, אלא שמדובר בכלל כספם של היתומים, כסף שנועד לשמש להם למזון למגורים ולצרכים בסיסיים של מחיה. לא רק שהנאשם לקח את כל כספם אלא שמעולם לא החזיר ולו שקל אחד מתוך המיליונים שגנב. השנים חלפו, הנאשם המשיך בחייו ולא עצר לרגע כדי לראות כיצד נראים חיי קורבנותיו שהיו ילדים וגדלו במצוקה ובחוסר כל. בין סוגי האנשים הבאים בגדר התיבה 'מורשה' בסעיף העבירה של גניבה בידי מורשה, מדורגים עורכי הדין ובפרט אלו שמונו לתפקיד אפוסטרופוס על ידי בית המשפט, בקצה החמור של סרגל הענישה. לכך יש להוסיף את הבחירה בקורבנות חלשים (יתומים וקשישים), את הסכום שגנב, את הנזק שנגרם במקרה הקונקרטי בשל גניבת כל כספי המתלוננים, ואת הנזק החברתי במעגל הרחב - מכלול הנתונים מצביע על הפרת אמון ברף גבוה ביותר.

24. הנזק שנגרם למתלוננים גדול בהרבה מן הנזק הכספי. בתצהיר נפגע העבירה של בנימין שעשע סיפר על רצח אביו כשהיה ילד בן 14. הגניבה שביצע הנאשם הותירה אותו את אמו ואת אחותו בחוסר כל עד כדי צורך לאכול בבתי תמחוי, ללא דירה וללא כסף לדמי שכירות כך שנאבקו על קיומם. בנימין חדל להשתתף בקבוצת הכדורגל ונקלע למשבר נפשי ובשל הרעב נאלץ לגנוב אוכל בדרכו לבית הספר. כן סיפר על עבודות שונות

כילד בניקיון ובשליחויות כדי לפרנס את משפחתו. יפה שעשע היתה כבת 16 בעת שאביה נרצח. יפה מסרה כי לאחר מות אביה נקלעה למשבר נפשי ועזבה את לימודיה בתיכון. לאחר שהתבררה הגניבה על ידי הנאשם התמוטטה פיזית ונפשית ומצבה הנפשי הורע. מעשי הנאשם גרמו לה לאבד אמון בבני אדם וקושי ביצירת קשרים עם אחרים.

25. גם לו קיבלתי טענת הנאשם כי הסתבך בחובות ובשל זהות נושיו לא יכול היה להחזיר חובותיו למתלוננים, הרי שלדבריו סיים עניינים אלו בשנת 2015. והנה אף שחידש את הקשר עם בני משפחתו ולא היתה עוד כל מניעה לחזור ולהתייצב בפני רשויות החוק ובעיקר בפני המתלוננים, לא עשה כן ולא עשה דבר להשבת כספי הגזלה בחמש השנים הנוספות שחלפו מאז.

נסיבות ביצוע העבירה ומידת הפגיעה בערכים המוגנים גבוהה ביותר ועצמאית מהפגיעה בערכים המוגנים באישום השני. באותו ענין הפר הנאשם אמון שניתן בו כעורך דין ויותר מכך אמון שניתן בו בשל יחסי ידידות עם המתלוננת. גם במקרה זה ניצל הנאשם את גילה של הנפגעת (שהיתה אז בת 88) ואת האמון שניתן בו בשל תפקידו ויחסי הידידות. מעבר לפגיעה ברכוש המתלוננים, פגעו מעשי הנאשם באמון הציבור בעורכי הדין. אמון זה נדרש להבטחת התנהלות מסחרית ואזרחית בין בני אדם אשר קבלת יעוץ מעורכי דין אמורה לתת להם עוגן מקצועי לאחוז בו בעתות סערה אישיות או עסקיות. אף לאחר שניתן פסק דין אזרחי נגד הנאשם בענין זה, לא עשה דבר להשבת סכומי הגנבה. בטיעוניו כלל לא התייחס למתלוננת המתוארת באישום זה אף שלא מדובר באישום זניח אלא בסכום משמעותי. קולה של המתלוננת באישום זה לא נשמע באולם בית המשפט אך יש להשמיעו באופן ברור ועצמאי בגזר הדין. גניבת סכום כסף כה משמעותי מאישה קשישה הוא מעשה שפגם מוסרי דבק בו, מעבר לנזק המוחשי. אין לדעת כיצד נראו חייה של הקשישה באישום השני בערוב שנותיה וכיצד יכלו להיות לו הגיע הכסף לבני משפחתה.

26. נסיבות ביצוע עבירת השיבוש חמורות אף הן ונמצאות במקום גבוה בסולם החומרה של עבירה זו. התחמקות מן הדין במשך שנים כה רבות, תוך שהנאשם חי את חייו בידועו היטב שההליך המשפטי לא הסתיים בדרך הטבע אף היא מעשה מתוכנן ומחושב. השנים הרבות מלמדות על כך שהנאשם לא התעשת, לא נמלך בדעתו וקבלת האחריות הגיעה באיחור רב לאחר שנתפס והובא לדין על ידי רשויות החוק.

27. הנאשם הגיע להסדר טיעון וניצל את נכונות התביעה ובית המשפט לדחות את הדיון כדי לאפשר לו לפעול להשבת כספי הגניבה. הנאשם ניצל את השהות ואת אמון בית המשפט אך לא כדי לגייס כסף עבור המתלוננים. 15 שנים חלפו והנאשם לא תיקן את מעשיו, לא חזר והתייצב לדיון ולאחר שהסדיר ענייניו עם יתר נושיו המשיך בחייו בעבודתו ובשגרת יומו.

מדיניות הענישה

28. מדיניות הענישה הנוהגת בעבירות של גניבה על ידי מורשה תלויה במספר פרמטרים ובהם סכום הכסף שנגנב, מיהות הקרבן, מספר הקורבנות, משך ביצוע המעשים ושאלת פיצוי הקרבן וכן ביצוע עבירות נוספות לצד הגניבה. בתוך עולם המורשים, קיימים הבדלים כאשר מדובר בעובד או כאשר מדובר בעורכי דין. מדיניות הענישה מחמירה יותר באופן מובהק מקום שמדובר בגניבות על ידי עורכי דין. זאת ועוד כאשר בוחנים את המקרה שלנו לעומת דומים בפסיקה יש להשוות את נתון הגניבה בערכו הריאלי בערכים של היום ולא בעת

הגניבה על פי הסכומים הנקובים בכתב האישום. לא היתה מחלוקת כי בערכים ריאליים מדובר כיום ב- **5 מיליון ₪**.

א. ע"פ 7090/06 **פרידמן נ' מ"י** (16.10.07) הורשע עו"ד בעבירה של גניבה בידי מורשה ועבירות נוספות בגין מעילה בכספי לקוחותיו אגב טיפול משפטי בעניינם. סך הגנבה התקרב **למיליון ₪** ומספר המתלוננים היה 19 (מתוכם נכה שהנאשם גנב את תמורת הדירה שמכר עבורו ונותר חסר קורת גג במשך מספר שנים). על הנאשם נגזרו **6 שנות מאסר בפועל**, מע"ת וכן 70,000 ₪ קנס. ערעורו לבית המשפט העליון נדחה.

ב. ע"פ 5112/12 **נילמן נ' מדינת ישראל** שהוזכר לעיל דן בעניינה של נאשמת שהיתה עורכת דין ושימשה אפטרופסית של 20 חסויים שונים. הנאשמת גנבה בצוואת עם בן זוגה מעל **7 מיליון ₪** ובמשך תקופה מסוימת ברחה לחו"ל. בית המשפט התייחס למעשיה כאל שפל המדרגה המוסרי והחמיר בעונשה **לתשע שנות מאסר בפועל**.

ג. ת"פ (מחוזי ת"א) 64380-11-18 **מדינת ישראל נ' בן אלי** (16.7.19) אף הוא דן בעניינה של עורכת דין ששימשה כאפטרופסית על חסויים וגנבה מהם **553,000 ₪**. הנאשמת **החזירה כמחצית הסכום** ונדונה לעונש מאסר בפועל לתקופה של **3.5 שנים**. בערעור בבית המשפט העליון (ע"פ 5809/19) הופחת העונש ל- **3 שנים בפועל** בשל קבלת אחריות מידית וחווה דעת פסיכיאטרית.

ד. ע"פ 755/10 **מדינת ישראל נ' עיסאם חמדאן** (24.11.10) דן בית המשפט בעניינו של עו"ד שגנב כספי לקוחות שהופקדו בנאמנותו בסך **1.4 מיליון ₪**. גם נאשם זה טען כי נטל הלוואות בשוק האפור ועקב כך היה נתון לאיומים על חייו. הנאשם נדון לעונש של **5.5 שנות מאסר בפועל** אף שהשיב חלק מן הכספים ללקוחותיו. ערעור על העונש נדחה.

ה. ביחס לאישום השני ניתן ללמוד על מתחם העונש ההולם ממקרה דומה בנסיבותיו, במובן הקשר ללקוחות וסכום הנזק הריאלי, בעניין רע"פ 2963/16 **סטרנס נ' מ"י** (11.4.16) הורשע עו"ד בעבירה של גניבה בידי מורשה בגין מעילה בכספי מכירת דירה והעברת 1.5 מיליון ₪ לכיסו מתוך כספי המכירה. בית המשפט התייחס לשיהיו שכן העבירה בוצעה בשנת 2006, החקירה במשטרה בשנת 2009 וכתב אישום הוגש בשנת 2013. כן התייחס בית המשפט להשבת סכום של 340,000 ₪ וכוונה להשבת יתרת הסכום. מדובר במעשה אחד ובמשפחה אחת שנפגעה, בית המשפט ציין כי אבי המשפחה נפטר לפני שזכה לראות השבת הכספים. התקבל תסקיר חיובי משירות המבחן וצוין כי הנאשם סובל ממחלה. בית משפט השלום גזר על הנאשם 6 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות וכן קנס בסך 30,000 ₪ ופיצוי כולל בסך מיליון ₪. בית המשפט המחוזי קבע כי המתחם הוא בין 12 לבין 36 חודשי מאסר והעונש הראוי צריך היה להיות 24 חודשים אולם בשל כך שאין ערכאת הערעור ממצה את הדין גזר על הנאשם **18 חודשי מאסר בפועל**. בקשת רשות ערעור נדחתה.

29. **מדיניות הענישה בעבירה של שיבוש הליכי משפט** גם היא מגוונת ומשתנה בהתאם לטיב השיבוש ומכלול הנסיבות האופפות אותו. מבחינת מתחם העונש ההולם נראה כי בהקשר לעבירה זו בשים לב לנסיבות ביצועה ולפגיעה המשמעותית בערכים המוגנים הרף התחתון של המתחם מתחיל במאסר קצר שיכול וירוצה בעבודות שירות. ראו בהקשר זה למשל: ע"פ (מחוזי נצ') 48240-04-17 פלוני נ' מדינת ישראל (23.01.2018), ת"פ (שלום ת"א) 17382-03-15 **מדינת ישראל נ' חדד** (15.6.15), ת"פ (ירושלים) 1777-08-10 **מדינת**

ישראל נגד קאק (2012), ת"פ (נתניה) 21573-07-09 מדינת ישראל נ' אסרסה (2010).

30. בקביעת מתחם העונש שקלתי כיצד משפיעה עמדת התביעה בעת הצגת הסדר הטיעון על המתחם. בחינה זו נעשית בהסתייגות מסוימת שכן באותה עת לא היה צורך לקבוע מתחמי ענישה כלל וגזר הדין היום אינו חייב בקביעת מתחם כלשהו. לגופו של ענין, מצד אחד הסכמת התביעה מצביעה על נכונות לענישה מקלה ונכונות זו יכולה להוות קנה מידה להתייחסות גם כאשר הצדדים טוענים לעונש באופן פתוח. מצד שני, נכונות זו לא היתה שרירותית. היא באה לעולם על מנת להבטיח כי סכום הגנבה יוחזר למתלוננים ומקל עליהם להשיב את חייהם למסלולם. בזמן אמת, כשהמתלוננים עמדו בראשית חייהם כבגירים, היתה המדינה מוכנה למחול על האינטרס הציבורי לטובת האינטרס הפרטי של המתלוננים. לו היו הטיעונים הפתוחים לעונש מתקיימים בשנת 2004 לאחר שהנאשם היה מתייצב בבית המשפט ומקבל אחריות על כך שאינו יכול להחזיר את הכסף, היה מקום לשקול את הסכמת המדינה לענישה מקלה בין יתר השיקולים. אלא שהנאשם לא עשה כן ובחר להיעלם. נדרשת מנה הגונה של ציניות כדי לבקש אותה מידה של חסד בחלופה 15 שנים. קבלה של נתון זה כמסמן קצה תחתון של ענישה יהיה בבחינת תמריץ לכל מי שנותן את הדין לנהוג כמו הנאשם. לנעוץ בלוח הענישה מדרגה נמוכה המבוססת על רצון המדינה להבטיח החזרת הכסף ואז להיעלם. בחלופה הזמן, אם יתפס, יבקש ליהנות מאותה מדרגה שהציב בראשית הימים. כיום בחלופה השנים, כאשר אין איש יכול להחזיר את גלגל חיי המתלוננים לאחור, וכאשר ידו של הנאשם הביאה לכך, נשחקה עד דק משקלה של אותה הסכמה עד כדי אבדן מרבית כוחה.

31. לו נדרשתי לקביעת מתחמים במשטר הדין החדש הייתי קובעת באישום הראשון מתחם עונש שבין 36 לבין 60 חודשי מאסר וענישה נלווית, באישום השני עונש שבין 15 חודשים לבין 30 חודשים ובאישום השלישי עונש שבין מאסר שיכול להיות מרוצה בעבודות שירות ועד 12 חודשי מאסר. מכל מקום מצאתי לגזור על הנאשם עונש כולל בגין האישומים. בהקשר זה מובהר כי הנאשם הורשע בשתי עבירות של גניבה בידי מורשה המתייחסות לשני אירועים נפרדים. בנסיבות אלה רשאי בית המשפט לגזור עונש מקסימלי של 7 שנים בגין כל אחת משתי העבירות.

העונש המתאים לנאשם

32. נתון משמעותי בכל פסקי הדין העוסקים בסוג זה של עבירות הוא שאלת השבת הכספים. בלעדי השבתם אין לך הכרה של ממש בנזק, אין עשיה לתיקונו והנזק נותר במלואו כיעורו. במקרה שלפני לא זו בלבד שהכסף לא הושב אלא שהנאשם נמלט מאימת הדין במשך 15 שנים. מכאן ברור שחלופה הזמן מאז ביצוע המעשים, מהווה בעניינו של הנאשם שיקול לחומרה בעת גזירת דינו, שהרי מדובר בנאשם אשר נמלט מאימת הדין, על כל המשתמע מכך (ראו בהקשר זה ע"פ 3380/16 נאמן נ' מדינת ישראל (14/3/2017)).

33. מנגד שקלתי הודאת הנאשם באופן שחסך צורך בשמיעת המתלוננים וכן העדר הרשעות קודמות או נוספות. הנאשם הביע חרטה ויש לתת על כך את הדעת אם כי החרטה אינה מגובה במעשה של השבת הכסף. כמו כן שקלתי גילו של הנאשם, והיותו במעצר וכן נסיבותיו האישיות ובכללן גילה המבוגר של אמו.

34. הודאת הנאשם עומדת לזכותו כך שעונשו לא יגזר בקצה העליון של מתחם העונש ההולם. פרט לכך, יתר הנסיבות מציבות אותו בשליש העליון של המתחמים.

35. אשר לגובה הפיצוי, באישום הראשון כל אחד מן המתלוננים הוא ניזוק ישיר ועל כן לא חלה המגבלה על תקרת סכום הפיצוי כפי שנקבע לגבי ניזוקים עקיפים בדנ"פ 5625/16 **קארין נ' טווק בוקובזה** (13.9.17). בנוסף, לזכות המתלוננת באישום השני ניתן פסק דין אזרחי. עם זאת, הלכה היא כי הליך זה אינו מונע פסיקת פיצוי בהליך הפלילי שתכליתו שונה והוא נותן מענה לנזקים נפשיים שנגרמו מעבר לפגיעה בזכות הקנין (ראו רע"פ 9727/05 **פלוני נ' מדינת ישראל** 8.8.07).

סוף דבר - אני גוזרת על הנאשם את העונשים הבאים:

- א. **6 שנות מאסר בפועל בניכוי ימי מעצרו.**
- ב. **12 חודשי מאסר על תנאי** והתנאי הוא שבמשך שלוש שנים מיום שחרורו לא יעבור עבירת רכוש מסוג פשע.
- ג. **6 חודשי מאסר על תנאי** והתנאי הוא שבמשך שנתיים מיום שחרורו לא יעבור עבירת רכוש מסוג עוון.
- ד. **פיצוי בסך 258,000 ₪ למתלוננת גב' יפה שעשע באישום הראשון.**
- ה. **פיצוי בסך 258,000 ₪ למתלונן מר בנימין שעשע באישום הראשון.**
- ו. **פיצוי בסך 30,000 ₪ למתלוננת גב' אריאלה שמיר באישום השני.**
- ז. **קנס בסך 50,000 ₪** או 100 ימי מאסר תמורתו. הקנס ישולם ב-10 תשלומים, חודשיים שווים ורצופים שהראשון בהם ביום 01.06.20 והבאים בכל 01 לחודש שלאחר מכן. לא ישולם תשלום במועדו, תעמוד יתרת הקנס לפירעון מיד.

מוצגים -לפי שיקול דעת הקצין האחראי על המוצגים.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בתוך 45 יום.

ניתן היום, ח' אדר תש"פ, 04 מרץ 2020, במעמד הצדדים.